

1. Hoofdpunten van het MER

Dekker Van de Kamp BV wil in de gemeente Buren, tussen recreatieplas De Beldert en de zandwinning/recreatieplas Lingemeer, een zandwinning en recreatieve zone ontwikkelen. Voor het vaststellen van de Structuurvisie Zandwinning Lingemeren wordt een procedure voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen. De gemeenteraad van Buren is bevoegd gezag.

De Commissie voor de m.e.r. (hierna 'de Commissie')¹ beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- een onderbouwing van locatiekeuze en beschrijving van begrenzings- en inrichtingsalternatieven voor de zandwinning, waarin aandacht voor;
 - de realisatiefase en eindfase van het voornemen;
 - een uitwerking van de natuurvriendelijke inrichting van het plangebied;
- een beschrijving van de in het plangebied aanwezige landschappelijke, cultuurhistorische en archeologische waarden en de gevolgen van het voornemen op deze waarden;
- een beschrijving van de effecten van het voornemen op Natura 2000-gebieden en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS);
- een duidelijk voor een breed publiek leesbare samenvatting van het MER, voorzien van overzichtelijk kaartmateriaal.

In de volgende hoofdstukken geeft de Commissie in meer detail weer welke informatie in het MER moet worden opgenomen. De Commissie bouwt in haar advies voort op notitie reikwijdte en detailniveau (R&D). Dat wil zeggen dat in dit advies niet wordt ingegaan op de punten die naar de mening van de Commissie in deze notitie voldoende aan de orde komen.

2. Doel, beleid en besluiten

2.1 Doel en doelbereik

Het hoofddoel van het voornemen is een gefaseerde² zandwinning, waarmee tevens de ontwikkeling van een aaneengesloten recreatieve zone met water en natuur mogelijk wordt ge-

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via commissiemer.nl onder 'Adviezen Commissie'.

² Twee fasen van elk tien jaar.

maakt. De financiële dragers voor het realiseren van het voornemen zijn de zandwinning en de ontwikkeling van woningbouw/recreatieve voorzieningen.

Geef in het MER een omschrijving van:

- het plangebied;
- de onderdelen van het voornemen;
- de doelstellingen van de onderdelen van het voornemen;
- de samenhang tussen en onderlinge afhankelijkheid van onderdelen van het voornemen;
- de rangorde (prioritering) in de doelstellingen van het voornemen.

Uitgangspunt in de notitie R&D is versterking van de identiteit van het plangebied. Beschrijf in het MER het huidige gebruik en karakter van het gebied. Identificeer hierbij de bestaande cultuurhistorische en landschappelijke waarden van het gebied en geef aan waardoor waarden worden verstoord.

Onderbouw in het MER de behoefte aan en locatiekeuze van de zandwinning, recreatieve voorzieningen en woningbouw. Geef aan in welke mate en op welke manier enerzijds de identiteit van de omgeving wordt versterkt en anderzijds hoe uiteindelijk een meerwaarde voor landschap en natuur tot stand komt.

Beschrijf de doelen zodanig dat zij in twee stadia in het planvormingsproces een rol kunnen vervullen:

- bij de afbakening van te beschrijven alternatieven en het verhelderen waarom andere oplossingsrichtingen buiten beschouwing worden gelaten;
- bij de rangschikking van alternatieven op doelbereik.

Geef aan wat de gevolgen op doelbereik zijn wanneer (onderdelen van) de doelstelling niet wordt gerealiseerd.

2.2 Beleidskader

Het ruimtelijke beleidskader voor het voornemen is vastgelegd in de structuurvisie van de gemeente Buren. Geef aan hoe het voornemen, waaronder de ontwikkeling van woningbouw, zich verhoudt tot deze structuurvisie. Leg daarbij een relatie met de ontwikkeling van recreatiegebied Lingemeer. Beschrijf de voor het voornemen relevante milieuaspecten uit de structuurvisie Buren.

Het is van belang om in het MER in te gaan op randvoorwaarden die voortkomen uit:

- het ontgrondingenbeleid volgens de nota Ruimte, zoals de noodzakelijke aanwezigheid van een maatschappelijk breed aanvaard plan voor de toekomstige bestemming van het gebied;
- het Nationaal Landschap, waar een deel van het plangebied deel van uitmaakt;
- het provinciaal ruimtelijk beleid met betrekking tot zandwinning, natuur, landschap, recreatie en woningbouw in relatie tot de locatiekeuze;

- de randvoorwaarden die voortkomen uit de Kaderrichtlijn Water voor de Linge;
- de waterkwaliteit en -kwantiteitsnormen van het Waterschap Rivierenland.³

2.3 Te nemen besluit(en)

5 Naast de notitie R&D is een ontwikkelingsvisie opgesteld, die aanleiding is voor de start van
de planvorming voor de zandwinning en de recreatieve ontwikkeling. Het besluit waar de
m.e.r.-procedure aan gekoppeld is, is het vaststellen van een structuurvisie voor de ontwik-
10 keling van het gebied. Geef in het MER aan welke tussentijdse besluiten worden voorzien en
welke vervolgbesluiten nodig zijn om het voornemen daadwerkelijk te kunnen realiseren en
wie daarbij bevoegd gezag is. Geef aan welke besluiten voor fase 1 en welke besluiten voor
fase 2 moeten worden genomen.

3. Voorgenomen activiteit en alternatieven

3.1 Algemeen

15 Beschrijf en kwantificeer in het MER per alternatief de voorgenomen activiteit voor de:

- zandwinning;
- natuurontwikkeling;
- recreatieve voorzieningen;
- woningbouw.

20 3.2 Alternatieven

De notitie R&D geeft nog geen uitgewerkt beeld van de alternatieven die in het MER onder-
zocht gaan worden.

3.2.1 Locatie en begrenzing zandwinning

25 Geef in het MER aan welke randvoorwaarden en milieuaspecten bepalend zijn geweest voor
de locatiekeuze van de zandwinning binnen de in de structuurvisie Buren 2009-2019 vastge-
stelde ontwikkelingszone Beldert-Lingemeer. De Commissie adviseert om binnen deze ont-
wikkelingszone alternatieven voor de begrenzing van het zandwingebed en de vormgeving

³ Zie ook zienswijze Waterschap Rivierenland, waarin wordt aangegeven dat gedetailleerd onderzoek deel moet uitmaken van het MER.

van de zandwinningsplassen te onderzoeken waarbij als uitgangspunt de aanwezige cultuurhistorische en archeologische waarden wordt gebruikt.⁴

3.2.2 Inrichtingsalternatieven

In een toelichting op de notitie R&D is aangegeven dat wordt uitgegaan van een minimale, een midden- en een maximale inrichtingsvariant. Werk deze alternatieven in het MER uit voor zandwinning, natuurontwikkeling, recreatie en woningbouw. De Commissie adviseert hierbij zoveel mogelijk aan te sluiten bij het karakteristieke landschap van dit deel van het rivierengebied en de in het plangebied aanwezige cultuurhistorische waarden.⁵

Geef voor de alternatieven de milieueffecten aan en onderzoek de mogelijkheden om de negatieve milieueffecten te voorkomen of te mitigeren en positieve effecten te versterken of te benutten. De Commissie adviseert de uitkomsten hiervan te betrekken bij het ontwikkelen van het voorkeursalternatief.

3.2.3 Verwerkingsinstallatie

In de notitie R&D wordt de huidige verwerkingsinstallatie als uitgangspunt genomen. De vergunning voor deze installatie loopt echter binnen afzienbare tijd (ruim voor het geplande einde van de nieuwe zandwinning) af. Naar aanleiding hiervan zou een heroverweging van de locatie plaats kunnen vinden, mede gezien de transportroutes vanaf de verwerkingsinstallatie en de visuele impact bij de woonlocaties in de huidige zandwinplas. De Commissie adviseert daarom om in te gaan op de (on)mogelijkheden voor een andere locatie en om de uiteindelijke keuze voor de locatie van de verwerkingsinstallatie nader te motiveren.

3.3 Fasering

Geef inzicht in de beoogde fasering van het voornemen. Maak daarbij onderscheid tussen de fasering van de zandwinning en de realisatie en inrichting van vervolgens natuur, recreatieve voorzieningen en woningbouw. Maak duidelijk wanneer de verschillende onderdelen worden gerealiseerd en wanneer het eindresultaat zal zijn bereikt. Geef aan hoe eerdere fasen zullen worden afgerond en ingericht als latere fasen niet worden gerealiseerd.

Geef aan hoe en wanneer behoudenswaardige archeologische vindplaatsen worden onderzocht en/of ingepast.⁶

⁴ Zie "Nationaal Landschap Rivierengebied Integraal Uitvoeringsprogramma voor het Gelderse deel", GS Gelderland 3 juli 2007, waarin het behoud en het beleefbaar maken van de cultuurhistorie en archeologie één van de drie uitvoeringspijlers is.

⁵ Daarbij wordt in de eerste plaats gedacht aan de kwaliteiten en kenmerken die verband houden met de ligging van het gebied op een knooppunt van stroomgordels en historische verbindingen, zoals de Ommerenveldseweg, en de hoge dichtheid aan archeologische vindplaatsen. Zie ook het bureauonderzoek cultuurhistorie en archeologie "Landschapsontwikkeling met zandwinning Lingemeren Fase 1" (Vestigia, Amersfoort, maart 2010).

⁶ Waarborgen dat ten volle rekening wordt gehouden met archeologische vindplaatsen en hun context (Verdrag van Malta, artikel 5, lid 3).

3.4 Realisatie

Beschrijf voor de ontgrondingsfase (eventueel voor verschillende alternatieven):

- hoe de ontgravingswerkzaamheden worden uitgevoerd in plaats en tijd;
 - het ontgravingstempo (volume per jaar): gemiddeld en maximaal;
 - welk en hoeveel materieel wordt ingezet (voor ontgraving, evt. verwerking, opslag en afvoer), waar, hoe lang en gedurende welke tijden van de dag;
 - de maatregelen die worden voorzien om nadelige effecten van de ontgroning te beperken, zoals:
 - verstoring van vogels in het broedseizoen;
 - hinder voor omwonenden en recreanten;
- maak daarbij afwegingen op basis van de Best Beschikbare Technieken;
- de eventuele inrichting van tijdelijke depots, voor zover bekend: waar, met welk ruimtebeslag, maximale hoogte en voor hoe lang;
 - de route waarlangs de vrijkomende specie (vermarktbaar en niet vermarktbaar) wordt afgevoerd.

De Commissie adviseert voor het voornemen een grondbalans op te stellen. Maak daarbij onderscheid tussen vermarktbaar en niet-vermarktbaar materiaal en geef zo veel mogelijk de bestemming van niet-vermarktbaar materiaal aan.

3.5 Eindsituatie

Beschrijf de inrichting van het gebied in de eindsituatie. Besteed daarbij ook aandacht aan de waterhuishoudkundige aspecten (koppeling aan de omliggende wateren, consequenties voor de waterkwaliteit en de fluctuatie van waterpeilen). Beschrijf de activiteiten in het plangebied in de eindsituatie. Geef op basis van controleerbare aannames inzicht in het verwachte gebruik van de verschillende onderdelen van het plangebied en in de voorzieningen. Ga voor de recreatieve voorzieningen ook in op het beoogde gebruik (recreatief gebruik of permanente bewoning). Onderbouw het toekomstig gebruik van de recreatieve voorzieningen en de aannames (aantal en herkomst bezoekers) die hieraan ten grondslag liggen. Geef aan wat de consequenties zijn voor de recreatiedruk (waaronder recreatievaart) en het verkeer.

3.6 Referentie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Ga bij deze beschrijving uit van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover reeds is besloten. Uit een toelichting op het voornemen blijkt dat de bestaande verwerkingsinstallatie bij Lingemeer is gerealiseerd met een tijdelijke vergunning, en binnen de planperiode van het voornemen

opnieuw vergund moet worden. De verwerkingsinstallatie is daarom geen onderdeel van de autonome ontwikkeling.

4. Bestaande milieusituatie en milieugevolgen⁷

4.1 Algemeen

In de notitie R&D is beschreven dat met de zandwinning voor twintig jaar kan worden voldaan aan de vraag naar zand en grind en dat hierdoor nieuwe, diepe zandwinplassen worden gerealiseerd en nieuwe functies (wonen, recreatieterreinen, landgoederen) worden toegevoegd aan het landschap.

4.2 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

4.2.1 Landschap en Cultuurhistorie

Beschrijf in het MER de bestaande situatie voor zowel cultuurhistorie als landschap. Beschrijf⁸ en waardeer bestaande structuren, patronen en elementen (bebouwing, ontsluiting, waterbeheersing, verkaveling, historisch en huidig grondgebruik, geomorfologie) op kenmerkendheid, gaafheid en zeldzaamheid. Geef de relatie weer met de ontstaansgeschiedenis van het gebied en de menselijke ingrepen die hebben geleid tot het huidige gebruik en inrichting. Besteed daarbij aandacht aan de gelaagde opbouw van de bodem en de ligging van de stroomgordels, oeverwallen en komgronden. Besteed ook aandacht aan de plaats van het studiegebied in de context van het Lingeland. Landschappelijke veranderingen in de omgeving van het studiegebied kunnen van invloed zijn op het toekomstige landschap van het studiegebied. Geef aan of dergelijke veranderingen aan de orde zijn en welke dit zijn. Maak duidelijk welke structuren, patronen en elementen bij uitvoering van het voornemen verloren gaan of juist tot stand komen en welke landschappelijke waarden hiermee samenhangen.

4.2.2 Archeologie

Beschrijf in het MER het archeologisch bodemarchief en waardeer de daarin aanwezige archeologische vindplaatsen op gaafheid en zeldzaamheid. Geef in het MER aan in welke mate de archeologie heeft bijgedragen aan de ontwerpvisie.

⁷ De Commissie wijst erop dat in paragraaf 3.3 van de notitie R&D per abuis uitgegaan is van een onjuiste, omgekeerde beoordelingssystematiek.

⁸ Bijvoorbeeld met het rangordemodell kan landschap als een resultante gezien worden van factoren op verschillende opeenvolgende niveaus: klimaat – gesteente – reliëf – hydrologie – bodem – vegetatie – fauna. Door via dit model te bekijken op welke niveaus een voorgenomen activiteit ingrijpt en effect heeft, kan het studiegebied goed worden afgebakend en de analyse van effecten helder worden gestructureerd.

Tot nu toe uitgevoerd archeologisch onderzoek wijst op de aanwezigheid van een rijk en gelaagd archeologisch bodemarchief in het plangebied.⁹ De Commissie wijst op de kansen¹⁰ en risico's die dit mogelijk kan hebben voor de planvorming en adviseert de nog onbekende archeologische waarden zo vroeg mogelijk in het planproces in beeld te brengen.

5

4.3 Bodem en water

Beschrijf de huidige en toekomstige situatie, zowel in de aanlegfase als in de gebruiksfase, van het grond- en oppervlaktewatersysteem en de toekomstige vormgeving (grootte en oever) van de plassen en de betekenis hiervan voor natuurontwikkeling.

10

Beschrijf:

- de geologische opbouw en het geohydrologische systeem en de opbouw en samenstelling van bodemlagen;
- de effecten van het voornemen op waterpeilen en grondwaterstanden, kwel en wegzijging, zowel voor de eindfase als voor de uitvoeringsfase (effecten van vervanging van grond door water tijdens ontgraven). Neem deze effecten op in kaartbeelden met een duidelijke topografische ondergrond;
- de mogelijke gevolgen van veranderingen in het grondwatersysteem op landbouw, natuur (waaronder de EHS en Natura 2000-gebieden) en bebouwing (zowel door vernatting als verdroging) en de eventuele effecten op bodemverontreinigingen in de omgeving;
- de te verwachten waterkwaliteit in de eindsituatie, gegeven de diepte van de plassen en belasting uit de omgeving;
- de vertroebeling van het water tijdens uitvoering, en de invloed ervan op het oppervlaktewater in de omgeving.

15

20

25

4.4 Natuur

4.4.1 Algemeen

Neem in het MER op welke kenmerkende biotopen/habitats en soorten aanwezig zijn in het studiegebied. Motiveer de hierbij gemaakte keuzes en het gekozen detailniveau. Beschrijf de autonome ontwikkeling van de natuur in het gebied. Ga daarna in op de ingreep-effectrelatie tussen de voorgenomen activiteit en de in het studiegebied aanwezige natuurwaarden. Ga in het bijzonder in op de in de nabijheid gelegen EHS en de Natura 2000-gebieden Uiterwaar-

30

⁹ Voor het oostelijk deel van het plangebied is een grote dichtheid aan archeologische vindplaatsen vastgesteld met opmerkelijke vondsten uit de Bronstijd en Romeinse tijd. Op twee niveaus onder het maaiveld bevinden zich archeologische landschappen. Het vondstspectrum van de Romeinse vindplaatsen bevat een militaire component en het vondstspectrum van de dieper gelegen Bronstijd-vindplaatsen heeft een grote component organisch materiaal. Drie locaties zijn door de provincie aangewezen als archeologisch monument. Zie Bureauonderzoek "Landschapsontwikkeling met zandwinning Lingemeren Fase 1" (Vestigia, Amersfoort, maart 2010).

¹⁰ Zie ook paragraaf 3.3.

den Waal en Uiterwaarden Neder-Rijn. Geef aan voor welke dieren en planten aanzienlijke gevolgen te verwachten zijn, wat de aard van de gevolgen¹¹ is en wat deze gevolgen voor de populaties betekenen.

5 Het voornemen omvat een natuurontwikkelingsopgave. Van belang is dat in het MER wordt
aangegeven welke ecologische principes bij de natuurontwikkeling worden gehanteerd om
een zekere biodiversiteit en natuurwaarde te behalen. Uitgangspunt daarbij dient te zijn de
beoogde natuurontwikkeling te baseren op de geohydrologische opbouw en bodemkundige
10 variatie in het plangebied (in hoofdlijn (overgang) droge stroomruggen en natte komgronden). Geef aan welke zones in het gebied voorkomen, dan wel kunnen worden ontwikkeld en
welke vegetatiereeksen en soorten daarbij horen. Rond de nieuwe plassen zullen ook natuur-
zones worden ontwikkeld waarbij het accent kan worden gelegd op zowel droge als natte
natuur. Voor ontwikkeling van natte natuur is van belang dat ecologische principes worden
15 gehanteerd bij de keuze van de ligging (al of niet in de luwte), vorm (met of zonder (micro)relief), breedte en hellingshoek van het taluds rond de plas.

Beschrijf in het MER welke doeltypen en doelsoorten bij de verschillende natuurontwikkeling-
zones worden beoogd. Beschrijf deze positieve effecten zoveel mogelijk kwantitatief.

4.4.2 Gebiedsbescherming¹²

20 Geef voor de nabij gelegen Natura 2000-gebieden:

- de instandhoudingsdoelstellingen¹³ voor de verschillende soorten en habitats en geef aan of sprake is van een behoud- of verbeterdoelstelling;
- de actuele en verwachte oppervlakte en kwaliteit¹⁴ van habitattypen en leefgebieden voor
25 soorten;
- de actuele en verwachte populatieomvang van soorten aan de hand van meerjarige trends.

30 Ga in een voortoets na of mogelijk significante effecten kunnen optreden op Natura 2000-gebieden. Gezien de afstand van de dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden zijn alleen mogelijke effecten te verwachten van hydrologische aard dan wel betreft het beïnvloeding of verlies van functiegebieden (foerageer, broed en rustgebied) van kwalificerende soorten. Indien significante effecten niet zijn uit te sluiten is het noodzakelijk een passende beoordeling in

¹¹ Geef aan of het bijvoorbeeld gaat om vernietiging van leefgebied door ruimtebeslag, verstoring door licht en geluid, verdroging of vernatting door verandering van de waterhuishouding, versnippering door doorsnijdingen of barrièrewerking of vermessing en verzuring door deposities van stikstof.

¹² Op de website www.minlnv.nl is onder Natuur>Gebiedsbescherming uitgebreide informatie te vinden over de specifieke gebiedsbescherming.

¹³ Op dit moment lopen procedures om Natura 2000-gebieden (opnieuw) aan te wijzen. Hiervoor worden eerst ontwerp-aanwijzingsbesluiten genomen en vervolgens definitieve aanwijzingsbesluiten. In het MER kan uitgegaan worden van de concept-instandhoudingsdoelstellingen uit de ontwerp-aanwijzingsbesluiten. In de (concept)beheerplannen worden deze per gebied uitgewerkt in omvang, ruimte en tijd.

¹⁴ Zie voor een kenschets, definitie en kwaliteitseisen van habitattypen en de ecologische vereisten van soorten de profielendocumenten van LNV.

het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 te maken. Bij plan-MER moet deze passende beoordeling onderdeel uitmaken van het MER.¹⁵

Onderzoek, indien van toepassing, in de passende beoordeling of de zekerheid kan worden verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantast.¹⁶ Uit de wetgeving volgt dat een project of plan alleen doorgang kan vinden als de zekerheid wordt verkregen dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast, of de zogenaamde ADC-toets¹⁷ met succes wordt doorlopen.¹⁸

Het plangebied is direct gelegen aan de ecologische verbindingszone (EVZ) 34 Linge.¹⁹ Geef op kaart aan waar deze zone is gelegen. Beschrijf het doel van de EVZ en de daarbij horende natuurwaarden. Onderzoek welke gevolgen het initiatief heeft op de EVZ en hoe bij de inrichting rekening kan worden gehouden de functie en waarden van de EVZ te behouden dan wel te versterken.²⁰

4.4.3 Soortenbescherming²¹

Voor de eerste fase van het voornemen is een eerste inschatting gemaakt van de in het gebied aanwezige beschermde soorten. De Commissie adviseert voor het gehele plangebied een natuurtoets uit te voeren met op recente inventarisaties gestoelde gegevens. Ga in het MER in op de mogelijke gevolgen van het voornemen voor deze beschermde soorten en bepaal of verbodsbepalingen overtreden kunnen worden, zoals het verbod op het verstoren van een vaste rust- of verblijfplaats. Geef indien verbodsbepalingen²² overtreden kunnen worden aan welke invloed dit heeft op de staat van instandhouding van de betreffende soort.

¹⁵ Art. 19j, lid 4, Natuurbeschermingswet 1998.

¹⁶ Uit de huidige lijn in de jurisprudentie volgt dat dit het geval is wanneer er wetenschappelijk gezien redelijkerwijs geen twijfel bestaat dat er geen schadelijke gevolgen voor de natuurlijke kenmerken zijn.

¹⁷ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling? inclusief locatiealternatieven.
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

¹⁸ Art. 19g en 19h, Natuurbeschermingswet 1998.

¹⁹ Let op: naast Natura 2000- en EHS-gebieden zijn er andere beschermde gebieden, zoals beschermde natuurmonumenten (art. 10 Natuurbeschermingswet 1998) en beschermde leefomgevingen (art. 19 Flora- en faunawet). Elk gebied kent zijn eigen beschermingsregime.

²⁰ In haar zienswijze wijst het Waterschap Rivierenland tevens op de effecten van recreatievaart en de recreatieve vaarverbinding tussen Linge en de plassen.

²¹ Op de website www.minlnv.nl is onder Natuur>Soortenbescherming uitgebreide informatie te vinden over soortenbescherming, waaronder de systematiek van de Flora- en faunawet en de vereisten voor het verkrijgen van ontheffingen voor verboden handelingen.

²² De verbodsbepalingen zijn opgenomen in art. 8 (planten) en 9 – 12 (dieren) van de Flora- en faunawet.

4.5 Woon en leefmilieu

Geef voor alle hinderaspecten concreet aan welke mogelijkheden er zijn die te beperken. Bij toepassing van mitigerende maatregelen verdienen brongerichte maatregelen (zoals vergroten van afstanden tot woningen en/of de inzet van de meest geluidarme installaties en materieel) de voorkeur boven overdrachtbeperkende maatregelen.

Besteed bij het geluidonderzoek ook aandacht aan mogelijk laagfrequent geluid ten gevolge van de zandwininstallaties. Gebruik hiervoor informatie over de huidige installaties en maak zo weinig mogelijk gebruik van algemene kengetallen.

5. Overige aspecten

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven', 'leemten in milieuinformatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

5.1.1 Evaluatie

Het bevoegd gezag moet bij het besluit aangeven hoe en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling dat de initiatiefnemer in het MER reeds een aanzet geeft tot een evaluatieprogramma en daarbij een verband legt met de geconstateerde leemten in informatie en onzekerheden.

5.1.2 Vorm en presentatie

De Commissie adviseert in het MER ten minste een recente kaart op te nemen waarop alle in het MER gebruikte topografische namen goed leesbaar zijn aangeven.